

Ordu və cəmiyyət

“Yazıçı taleyüklü məsələlərə biganə qala bilməz”

Rubrikamızın qonağı romanları, hekayələri maraqla oxunan çağdaş Azərbaycan nəsrinin tanınmış nümayəndələrindən biri yazıçı Elçin Hüseynbəylidir.

- Elçin müəllim, kifayət qədər şeirlər yazılıb. Sizin Vətən haqqında yazılan hansı şeirdən daha çox xoşunuz gəlir?

- Düzü, bu barədə heç zaman fikirləşməmişəm, amma Vətən həmişə düşüncəmdir. Yəqin ki, Səməd Vurğunun "Azərbaycan" şeiri olar. Bir də ki, Vətəni şeirlə sevmirlər, bəlkə də şeir vasitəsilə "öyrənirlər", desək, yaxşı olar.

- Bəzən Vətən və qəhrəmanlıq sözləri sinonim kimi səslənir. Belə təəssürat yaranır ki, Vətəni saxlayan, qoruyan qəhrəmanlıqdır, qəhrəmanlardır.

- Bu, assosiasiya, görünür, "Vətəni qəhrəmanlar qoruyur" düşüncəsilə bağlıdır. Yəni, "torpaq, uğrunda ölən varsa, Vətəndir".

- Sizin "Ağ-qara" kitabınıza Qarabağ hadisələri ilə bağlı hekayələr daxil edilib. Kitabda "qara" hekayələr daha çoxdur. Ümumiyyətlə, bu hekayələrə "ağ" və "qara" rənglərini vermək yazıçı fantaziyasıdır, yoxsa siz hekayələri mövzusa uyğun sıralamısınız?

- Mövzuya uyğun sıralamışam. Mənim bəzi hekayələrim yumor və ironiya üstündə köklənib. Yəni, insan bəzən öz problemlərinə, qorxaqlığına, fərasətsizliyinə ironiya ilə yanaşmalıdır. Digər bir tərəfdən, Qarabağla bağlı ürək dağlayan elə hadisələr var ki, ona gülmək olmaz, mən onları qara rəngdə görürəm və yazıram.

- Yəqin ki, bu hekayələr şahidi olduğunuz, yaxud eşitdiyiniz hadisələrin bədii inkasıdır.

- Yazıçı bədii faktla ədəbi faktın arasındakı sərhədi elə itirməlidir ki, sonradan özü də nəyin həqiqət, nəyin uydurma olduğunu ayırd edə bilməsin.

- "Qocanın axdığı gün" daha üzücü və ağırlı mövzudur. Əgər onun yurdunu qəsb etməsəydilər, qocanın ömrü belə faciəli sonluqla tamamlanmazdı. Mənə elə gəlir ki, həm bu, həm də o biri hekayələr bir yazıçının işgala, müharibəyə etirazıdır.

- Bayaqqı sualın davamı kimi deyim ki, belə bir qoca haqqında mənə danışıqlar, amma mən onu hekayə kimi işləmişəm. Digər tərəfdən, yazıçı həmişə ədalətsiz müharibənin əleyhinə olmalıdır. Yazıçı millətin vicdanı hesab edilirsə, belə taleyüklü hadisələrə biganə qala bilməz.

- Ermənilər sizin bu kitabda yer alan "Gözünə gün düşür" hekayənizi də "özləşdirmişdilər".

- Onlar belə bir kino çəkmişdilər. Adını çəkdiyim hekayənin süjetini özlərinin xeyrinə dəyişmişdilər. Bunu dolayısı yolla etiraf da etmişdilər. Maraqlananlar rus dilində Vikipediya girib, "Solntse byot v qlaza" yazsalar, həmin etirafı oxuya bilərlər. Deyim ki, bizdə də həmin hekayə əsasında qısametrajlı "Yol" filmi çəkilib.

- Sizcə, Qarabağ müharibəsi mövzusu ədəbiyyatımızda necə əks olunur?

- Qarabağ mövzusunda kifayət qədər yazılıb. Sadəcə "necə yazılıb" sualı meydana çıxır. Qarabağ mövzusunda elə yazılmalıdır ki, hər bir millət onu doğru anlaya bilsin. Hər kəsin öz həqiqəti var, amma sən öz həqiqətini elə motivləşdirməlisən ki, sənin həqiqətin daha ədalətli görünsün. Yəni, şüarlarla yox, məntiq və sənətkarlıqla uğur qazana və başqalarını inandıra bilərsən.

- Bir çox yazıçılar var ki, nəsrə şeirdən gəlirlər. Bəziləri isə əksinə, nəsrdən şeirə keçirlər. Amma siz nəsrə möhkəmlənmişiniz. Belə bir "keçid" gözlənilir ki?

- Mən də hamı kimi uşaqlıqda şeir yazmışam, amma ondan öncə, üçüncü sinifdə oxuyanda Cəmşid Əmirovun "Qara volqa" əsərindən təsirlənib bir naşı hekayə də yazmışdım. Böyüyəndə nəsrə ehtiyac duydum və yazdım. İndi də bu sahədəyəm. Dramla rımla və publisistik yazılarımla da tanışsan, yəqin. Ancaq bir sırr açım ki, hərdən şeir də yazıram və onların çoxu yumor üstündə köklənib.

- Şarl Bodlerin belə bir fikri var: "Əsl ədəbiyyatçı ədəbiyyatdan qorxur." Sizin ədəbiyyatdan qorxduğunuz günləriniz olmayıb ki?

- Rəhmətlik yazıçı dostum Eyvaz Əlləzoğlu deyirdi ki, sənə xoşbəxtliyin ondadır ki, sözdən qorxmursan, ona yuxarıdan aşağı baxırsan, mən-sə sözdən qorxuram və ona aşağıdan yuxarı baxıram. Əslində, söz hər şeydən üstün olduğuna görə hamı ona yuxarıdan aşağı baxır, sadəcə, nəsr yazanda sözdən xammal kimi istifadə etməyi bacarmırsan.

- Deyirlər ki, elm keçmiş zamanla köhnələ bilər, bədii əsərsə əbədidir. Sizcə bədii əsərə əbədiyyət verən nədir?

- Elə deməzdim: elm də əbədidir. Yaxşı əsərlər də əbədidir, hansı dövrdə yazılmağından asılı olmayaraq. Əsərə əbədiyyət verən də, yəqin onun bütün dövrlər üçün aktual olmasıdır, yəni, hissələr üstündə köklənməsidir.

- Bunun əksini söyləyənlər də var. Oxuduğum mə-

qələdən bu cümləni yazıb saxlamışam: "Ədəbiyyat bədii yolla dünyanı dərk etməyə can atan elmdir."

- Ədəbiyyat dünyanı dərk etməyə can atmır, ədəbiyyat dünyanın necə olduğunu göstərməyə çalışır.

- Aprel döyüşləri həm ölkəmizdə, həm də dünyada böyük əks-səda doğurdu. Ermənilər ağır itki verib geri çəkildilər, ordumuzun gücünü, qüdrətini gördülər. Döyüşlər zamanı sizin doğulub boyabaşa çatdığınız Cəbrayıl rayonunun bir hissəsi düşməndən azad edildi. O günlər hansı hisslər keçirdiniz?

- Həmin gün, yəni, aprelin 2-də yaxınlarımla birlikdəydik. Çox sevinirdik, bəzilərimiz planlar da qururdu. Biri deyirdi ki, kəndin filan yerində məscid tikdirəcək, biri söz verirdi ki, yol çəkdirəcək. O hissləri ifadə etmək çox çətindir. Aprel döyüşlərindən sonra xalqın döyüş əzmi yüksəldi, çünki xalq öz torpağını geri qaytarmaq gücünə bir daha inandı.

- Yaradıcılıq işləriniz necə gedir? Mətbuatdan öyrəndiyimə görə Qarabağın keçmişindən və bu gündəndən bəhs edən "Yenə iki od arasında" adlı roman üzərində işləyirsiniz. Bu barədə oxucularımıza, qısaca da olsa məlumat verməyiniz yaxşı olardı.

- Roman bitib, "Azərbaycan" jurnalının sentyabr-oktyabr saylarında dərc olunacaq, noyabrda isə kitab şəklində çıxacaq. Əsasən Qarabağ tarixindəndir və Yusuf Vəzir Cəmənəmzaminlinin xatirəsinə həsr olunub, əsər boyu onun həyatı qırmızı xətt kimi keçir.

- Zabit və əsgərlərimizə ürək sözləriniz.

- Gün o gün olsun ki, işğal altında olan torpaqlarımıza zəfər bayraqlarını sancınılar və təbii ki, özlərini qələbə üçün qorusunlar!

- Müsahibəyə görə sağ olun.

Mayor
Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan Ordusu"